

og dem, der have Fæste, som de ønske at kjøbe, og den Art Overenskomster vil man bedst komme til ved at votere Loven, thi derved viser man Godseierne, at en Bestemmelse om Afløsning kan komme, uden at man dog lover Bønderne noget Synderligt, thi efter denne Lov vil Fæstegodsset i det Hele komme til at gaae over til Bønderne paa meget strenge Vilkaar. Gaae Loven igjennem, see blandt Andet dens § 10, see alle de betryggende Bestemmelser, som efterhaanden ere komne ind i denne Lov for at friske Godseierne til dog ogsaa at vise, at de virkelig have den alvorlige Hensigt at faae dette Forhold ordnet, og De ville see, hvor meget Godseierne have det i deres Magt at gjøre Forholdsreglen for dem, ikke, som det ærede Medlem siger, haard, nei blød. Lovforslaget, saaledes som det nu foreligger, er efter min fuldeste Overbeviisning — og jeg haaber, det ærede Medlem har meent al den Hæder, han har tillagt sin Charakter — en overordentlig stor Indrømmelse til Bestidderne af Fæstegods, en langt større Indrømmelse, end man burde gjøre, naar man vilde forandre Fæsteloven paa en hensigtsmæssig og naturlig Maade. Naar man saa spørger mig, hvorfor man da ikke har gjort dette, saa svarer jeg: Det var, fordi der nu engang forelaa et Forslag til paa eengang at løse det hele Forhold, og da det tog Sagen paa en mere ligefrem Maade, var det forsaavidt bedre. Ved at forbedre Fæstelovgivningen saaledes, at Fæstestederne kom i Bøndefamiliernes Fæste paa Vilkaar, der vare i Overensstemmelse med de Beregninger, vi Alle kjende, over, hvad en Bøndegaard kan indbringe, vilde Indtægtsværdien af alle de Eiendomme, hvorom der her er Tale, blive langt ringere end den Rentesværdi, de vilde faae ved de Salg, som vilde komme til at foregaae efter den foreliggende Lov; det vil jeg bede de ærede Herrer vel at overveie. Loven er, seet fra Godseiernes Standpunkt, en overmaade blød Forholdsregel, som de skulde gribe med begge Hænder, og de skulde blot holde paa, at de fik den, som den er; thi jeg er fuldkommen overbevist om, at de, der see den fra Bøndernes Side, ville kræve, at mange af de Bestemmelser, der findes i den, skulle gaae ud, og Mange af dem ville

sige: at dersom de og de Bestemmelser blive staaende, ville vi ansee den hele Ordning for umulig. Den Forandring, som det ærede Medlem ønsker, at der nemlig skulde være Tvang for begge Parter, troer jeg han frafalder, naar han rigtig overveier Forholdet. Dersom det ærede Medlem hermed mener, at Staten den Dag, Godseieren vil underkaste sig de Taxationsbestemmelser, Loven foreskriver, skal være pligtig til at overtage hans Fæstegods, saa kan jeg forstaae, at der ogsaa fra den Side er en Udkomst til at bruge Tvang; dersom det ærede Medlem derimod mener, at Godseieren skal være berettiget til, hvilken Dag han finder det passende at sige til Bonden: nu skal Du kjøbe under de Taxationsforhold, som for Diebliffet bestaae, saa vil det ærede Medlem see, at det paa den allersfuldstændigste Maade strider mod hele Fæstelovgivningens Natur; thi medens Fæstelovgivningens Hensigt er at aave Godseierne til Fordeel for Fæstebefolkningen, som skal bringe Statterne til Staten ud af Jorden, vilde man her, i sit modsat Aand, sige til Godseieren: naar Du har opdaget, at Du kan pine en Stilling ud af Bonden, saa benyt Leiligheden og tag den. Man husse paa, at Godseieren ved denne Lov faaer et Middel til paa passende Vilkaar, paa Vilkaar, som han selv har en stor Indflydelse paa, 10 Mar ad Gangen at værgе sig mod en Tvang, der vil benytte et enkelt Diebliffs Coniuncturer; men Loven, indrettet, som det ærede Medlem vil have den indrettet, vilde netop give Godseieren Leilighed til at benytte hvert Diebliffs Coniuncturer, medens den, som den nu foreligger, sætter ham istand til at værgе sig mod Bøndernes Paatrængenhed.

Gad: Det foreliggende Lovforslag har saa ofte været forhandlet her, at de Fleste allerede vilde have dannet sig en bestemt Mening derom; jeg skulde derfor ikke have begjært Ordet, dersom jeg ikke efter den Stilling, Ministeriet tidligere har indtaget med Hensyn til denne Sag, maatte antage — hvad jeg ogsaa fik bekræftet af den ærede Forslagsstiller — at Meningen med Indbringelsen hovedsagelig var at tage Sagen under fornyet